

¹⁸Papawharanui.—Ko te whaea o Tuhourangi. E ki ana nga kai-whakamarama he tuahine no Tuwharekohuru, no Waitaha-a-Hei no Te Arawa ano. Kei te taupatupatu tenei ki te korero a nga iwi o Matatua, o Turanga, he tuahine a Papawharanui no Ruapani o Turanga.

¹⁹Te Niho.—He rangatira no Ngati-Hinehua, nana i tiki i muri rawa mai ki a Moko i Tarawera, kia whakahokia mai nga tangata ki Okataina.

(Ko nga kupu o te waiata nei, me nga whakamarama he mea tuhi na Apirana Ngata, na Raureti Mokonui-a-rangi raua ko Kepa Ehau i tohutohu mai.)

7.—HE WAIATA WHAKAUTU TAUNU (Ngati-Kahungunu).

I tuhia tenei waiata ki konei, hei titiro ma te iwi. ma ratau e whakaatu mai, ko wai nana i tito, i titoa mo wai. Ko te korero a Kuku Karaitiana ki te tikanga o tenei waiata, tera he tamaiti wahine i whakatangohia ki te tane. Katahi ka taunutia mai e te tangata ki te kuare, ki te taurekareka. Na ka titoa nei e te tipuna o te wahine ra te waiata nei. Ma koutou e whakatikatika mai. Ko Ngati-Kahungunu, puta noa ona rohe, e rangona ana, e tino waiata ana i tenei waiata, he waiata reka hoki.

[Ko tenei waiata na tera Te Urihe i moea ra e Tiakitai kaumatua, no nga ra e hikareia ana te hakui nei.—P. H. Tomoana.]

E to e te ra, to atu ki te rua:
 Ka haramai roimata, ka maringi me he wai.
 Tenei au te tatari, taua te haere:
 Kia toremutu¹ au te wa moana nei.
 U noa Paikea² te hiwi ki Mamairoa,³
 No Ngaoho au, no Nga-oho-matakamokamo:⁴
 He pahi rawa 'hau nou e Maniapoto.⁵
 Ehara koe i te tane, he mokopuna ra hoki:
 He puhi koe naku i te wa i mua ra:
 Ka iri kei runga te whata a Te Herunga,⁶
 E matakau ana ra, kei pau i te kuri.
 Ko aku moke⁷ ra, e rangona ake nei,
 Te rau-o-piōpio,⁸ ko te kowhakararo:⁹
 He mea i motu mai i te waha o te ika.

HE WHAKAMARAMA:

¹Toremutu.—He aha ra tenei kupu?

²Paikea.—Ko te Paikea i morehu ra i te Huripureata, i te kohuru a Ruatapu. Ka whakaritea te kotiro i whakatangohia nei ki te morehu.

³Te hiwi ki Mamairoa.—Kaore tenei korero mo Paikea i te kitea i roto i etahi atu kaupapa korero, kei te waiata nei anake. Otira he waiata no nehera, tena ano tona tikanga.

⁴Ngaoho-matakamokamo.—He iwi tawhito no te papatipu, pera i a Maruiwi, i patua haeretia e nga iwi whakaeke.